

Zadeva C-543/08

Evropska komisija proti Portugalski republiki

„Neizpolnitev obveznosti države – Člena 56 ES in 43 ES – Prosti pretok kapitala – Prednostne delnice („golden shares“) države Portugalske v družbi EDP – Energias de Portugal – Omejitve pridobivanja deležev in poseg v vodenje privatizirane družbe“

Sodba Sodišča (prvi senat) z dne 11. novembra 2010 I - 11245

Povzetek sodbe

1. *Tožba zaradi neizpolnitve obveznosti – Predmet spora – Določitev v predhodnem postopku (člen 258 PDEU)*
2. *Prosti pretok kapitala – Omejitve – Pravo družb (členi 56(1) ES, 58 ES in 86(2) ES)*

1. Stranka med postopkom ne more spremeniti predmeta spora, utemeljenost tožbe pa je treba presoјati izključno glede na predloge, ki so navedeni v tožbi. Poleg tega mora Komisija na podlagi člena 21 Statuta Sodišča in člena 38(1)(c) Poslovnika Sodišča v vseh tožbah, ki jih vlaga na podlagi člena 258 PDEU, natančno navesti očitke, o katerih zahteva odločitev Sodišča, ter vsaj v obliki povzetka navesti pravne in dejanske elemente, na katerih očitki temeljijo. Vendar to, da je v okviru ničnostne tožbe Komisija v repliki podrobneje opredelila očitke, ki ga je splošneje navedla že v tožbi, tako da je omenila še eno pravico države glede privatizirane družbe, da bi dodatno ponazorila utemeljenost svojega očitka, ne spreminja predmeta zatrjevane neizpolnitve in ne vpliva na obseg spora.

(„golden shares“) države v delniškem kapitalu te družbe ter ki se nanašajo na izjemo glede omejitve glasovanja na 5 %, ki velja za glasovanje drugih delničarjev, na pravico imenovati člana uprave družbe, če je država glasovala proti seznamu članov uprave te družbe, ki so bili potrjeni, in na pravico veta na odločitve skupščine delničarjev glede:

- spremembe statuta, vključno s povečanjem osnovnega kapitala, združitvijo, delitvijo in ukinitvijo družbe, sklenitve pogodb o paritetnih skupinah ali podrejanju,
- ukinitve ali omejitve prednostne pravice delničarjev ob povečanja kapitala,
- ne izpolni obveznosti iz člena 56 ES.

(Glej točke 20, 21 in 23.)

2. Država članica, ki v delniški družbi ohrani posebne pravice, ki so določene v korist te države in drugih oseb javnega prava in ki izhajajo iz prednostnih delnic

Pravica veta, ki tej državi daje vpliv na upravljanje in nadzor družbe, ki ni upravičen glede na velikost deleža, ki ga ima v tej družbi, namreč gospodarske subjekte iz drugih držav članic odvrne od neposrednih vlaganj v to družbo, saj ne bi mogli sodelovati pri njenem upravljanju in

nadzoru v sorazmerju z vrednostjo svojih deležev. Podobno lahko ta pravica veta odvrta portfeljske naložbe v družbo, saj bi lahko morebitna zavrnitev države, da odobri pomembno odločitev, ki jo organi te družbe predstavijo kot skladno z njenimi interesi, zmanjšala vrednost delnic navedene družbe in tako zanimanje za naložbe v te delnice.

vzpostavili ter ohranjali trajne in neposredne gospodarske vezi, ki bi jim omogočale dejansko udeležbo pri upravljanju ali nadzoru te družbe, kar zmanjšuje interes za pridobitev kapitalskega deleža družbe.

Kar zadeva omejitev izvajanja glasovalne pravice, ki jo navadne delnice dajejo vsakemu delničarju, na zgornjo mejo 5 %, od česar je zadevna država izvzeta, so glasovalne pravice, ki izhajajo iz delnic, eno od glavnih sredstev delničarja za aktivno sodelovanje pri upravljanju in nadzoru družbe. Zato lahko vsak ukrep, ki omejuje ali postavlja pogoje za izvajanje teh pravic, odvrne vlagatelje iz drugih držav članic od pridobitve deležev v zadevnih podjetjih in pomeni omejitev prostega pretoka kapitala. Omejitev glasovanja je poleg tega instrument, s katerim je mogoče omejiti možnost udeležbe neposrednih vlagateljev v družbi, da bi z njo

Kar zadeva pravico imenovati člana uprave, ta pravica pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ker taka posebna pravica pomeni odstop od splošnega prava družb in jo nacionalni zakonodajni ukrep predvideva zgolj v korist javnih subjektov. Čeprav je res, da zakon lahko to možnost določi kot pravico kvalificirane manjšine, bi v tem primeru morala biti dostopna vsem delničarjem in ne bi smela biti pridržana zgolj državi. Ker namreč pravica imenovati člana uprave omejuje možnost udeležbe delničarjev, ki niso država, v družbi, da bi z njo vzpostavili ali ohranili trajne in neposredne gospodarske vezi, ki omogočajo dejansko udeležbo pri njenem upravljanju ali pri nadzoru, lahko neposredne vlagatelje iz drugih držav članic odvrne od neposrednih naložb v kapital te družbe.

Glede odstopanj, dovoljenih v skladu s členom 58 ES, je res, da je nujnost zagotovitve varnosti energijske oskrbe zadevne države članice v primeru krize, vojne

ali terorizma razlog javne varnosti v smislu člena 58 ES. Vendar je treba zahteve javne varnosti, zlasti kot odstopanje od temeljnega načela prostega pretoka kapitala, razlagati ozko, tako da njihovega obsega ne more enostransko določiti vsaka država članica brez nadzora institucij Unije. Tako se je mogoče na javno varnost sklicevati le ob dejanski in dovolj resni grožnji, ki bi lahko prizadela temeljne interese družbe. Če država zgolj navede razlog varnosti energijske oskrbe, ne da bi natančno pojasnila, zakaj meni, da bi vsaka od spornih posebnih pravic ali vse skupaj omogočale preprečitev takšnega posega v temeljni interes družbe, ni mogoče sprejeti utemeljitve na podlagi javne varnosti.

organom glede uporabe teh pravic tako široko diskrecijsko pravico, da je ni mogoče šteti za sorazmerno z zastavljenimi cilji.

Nazadnje, člena 86(2) ES ni mogoče uporabiti za navedene nacionalne določbe in ga zato ni mogoče uveljavljati v utemeljitev teh določb, ki pomenijo omejitev prostega pretoka kapitala iz Pogodbe. Člen 86(2) ES namreč v povezavi z odstavkom 1 tega člena lahko upraviči dejstvo, da država članica podjetju, pooblaščenemu za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, dodeli posebne ali izključne pravice, ki so v nasprotju z določbami Pogodbe, če se posebna naloga, ki mu je bila dodeljena, lahko opravi le z dodelitvijo teh pravic in če razvoj trgovine ni ogrožen v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije. Nacionalna ureditev, s katero se državi članici podelijo posebne pravice v delniški družbi, ki izhajajo iz prednostnih delnic te države v delniškem kapitalu te družbe, pa nima takega cilja.

Poleg tega, kar zadeva sorazmernost zadevne omejitve, negotovost, ki jo povzroča dejstvo, da izvrševanje posebnih pravic države, ki jih ima država kot imetnica prednostnih delnic v delniškem kapitalu družbe, ni podvrženo nobenemu posebnemu in objektivnemu pogoju ali okoliščini, pomeni resno kršitev prostega pretoka kapitala, saj daje nacionalnim

(Glej točke od 56 do 58, od 62 do 64, 84, 85, 87, 90 in od 92 do 97 ter izrek.)